

KLASA: 640-02/25-01/01
URBROJ: 251-69-01-25-1
Zagreb: 6. svibnja 2025.

Predmet: Važna obavijest – Obveze prema Protokolu iz Nagoye

Poštovane kolegice i kolege,

želimo vas obavijestiti o **Protokolu iz Nagoye o pristupu genetskim resursima i te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja u Uniji (Access and Benefit-Sharing – ABS)** te njegovoj primjeni na znanstvena istraživanja.

Nagoya protokol je međunarodni sporazum koji regulira pristup genetskim resursima i pravednu raspodjelu koristi proizašlih iz njihove upotrebe, u skladu s Konvencijom o biološkoj raznolikosti. **Njegov cilj je osigurati da istraživači i institucije poštuju nacionalne propise zemalja iz kojih potječu biološki materijali, uključujući potrebne dozvole i ugovore o dijeljenju koristi.** Stoga obavještavamo zaposlenike Sveučilišta u Zagrebu Prehrambeno-biotehnološkog fakulteta o obvezama koje protokol nameće prilikom prikupljanja, korištenja i komercijalizacije genetskih resursa.

i. U kojim se slučajevima Vaše istraživanje podliježe obavezama prema Protokolu iz Nagoye?

Ako koristite **biološke ili genetske resurse** koji dolaze iz **zemalja izvan Hrvatske koje su stranke Protokola iz Nagoye**, trebate provjeriti jeste li u obvezi osigurati odgovarajuće dozvole i dokumentaciju. Primjerice:

- Ako uzorke (mikroorganizme, biljke, enzime, DNA, prehrambene sirovine, fermentacijske kulture itd.) **prikupljate izvan Hrvatske.**
- Ako uzorke **dobivate od institucija ili suradnika izvan EU**, neovisno o tome je li razmjena komercijalna ili nekomercijalna.
- Ako vaše istraživanje uključuje **tradicionalna znanja ili biološke resurse** iz inozemstva koji bi mogli imati komercijalni potencijal (npr. funkcionalna hrana, probiotici, enzimi).
- Ako surađujete s istraživačima izvan EU na projektima koji uključuju **genetske resurse.**
- Ako planirate **publikaciju ili patent** temeljen na analizama biološkog materijala iz inozemstva.

Zakonodavni okvir kojim se na razini EU-a osigurava provedba obveza iz Protokola iz Nagoye u državama članicama, uključujući i praćenje usklađenosti korisnika čine:

- *Uredba (EU) br. 511/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. godine o mjerama usklađivanja za korisnike koje proizlaze iz Protokola iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja u Uniji (dalje u tekstu: Uredba*

(EU) br. 511/2014): Ovo je pravni instrument unutar Europske unije kojim se osigurava da korisnici genetskih resursa u EU (npr. znanstvenici, industrija) poštuju nacionalna pravila zemalja podrijetla tih resursa, u skladu s Protokolom iz Nagoye. Ova Uredba ne uređuje pristup genetskim resursima, nego propisuje kako se korisnici trebaju ponašati nakon pristupa, uključujući obvezu „dužne pažnje“ i podnošenja izjava o usklađenosti.

- *Provedbena Uredba Komisije (EU) 2015/1866 od 13. listopada 2015. godine o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu Uredbe (EU) br. 511/2014 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu registra zbirki, praćenja usklađenosti korisnika i najboljih praksi (dalje u tekstu: Provedbena Uredba Komisije (EU) 2015/1866):* Ovo je dopunski akt uz Uredbu 511/2014 koji definira tehničke i administrativne detalje za njezinu provedbu, uključujući: način vođenja registra zbirki genetskih resursa, procedure za praćenje usklađenosti korisnika, oblik i sadržaj izjava o dužnoj pažnji te priznavanje najboljih praksi u primjeni Uredbe.

Nacionalno zakonodavstvo Republike Hrvatske regulira pristup i korištenje genetskih resursa iz Hrvatske, i to primarno u komercijalne svrhe, temeljem:

- *Zakona o provedbi Uredbe (EU) br. 511/2014 o mjerama usklađivanja za korisnike Protokola iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja u Uniji ("Narodne novine", br. 20/18 i 14/19, dalje u tekstu: Zakon o provedbi Uredbe (EU) br. 511/2014):* Ovo je nacionalni zakon kojim se omogućuje provedba EU Uredbe 511/2014 u Republici Hrvatskoj. Utvrđuje tko su nadležna tijela, kako se kontrolira usklađenost korisnika i koje su sankcije u slučaju nepridržavanja Uredbe.
- *Zakona o zaštiti prirode ("Narodne novine", br. 80/13, 15/18, 14/19, 127/19, 138/20 i 37/23):* Ovo je nacionalni zakon kojim se regulira pristup i korištenje genetskih resursa iz Republike Hrvatske, ali samo u komercijalne svrhe.

Ukoliko kao potencijalni korisnik genetskih resursa niste sigurni primjenjuju li se na Vas obaveze prema Protokolu iz Nagoye, koristeći alate na dolje navedenim linkovima možete utvrditi jeste li unutar područja primjene Uredbe i identificirati svoje obveze:

- <https://www.absfocalpoint.nl/en/absfocalpoint/Help-tool.htm>
- <https://www.nagoyaprotocol-hub.de/abs-world/>

ii. Koji su koraci ukoliko Vaše istraživanje podliježe obavezama prema Protokolu iz Nagoye?

Ukoliko vaše istraživanje podliježe obavezama prema Protokolu iz Nagoye, trebate nadležnim tijelima podnijeti **Izjavu o postupanju s dužnom pažnjom**

Prema Zakonu o provedbi Uredbe (EU) br. 511/2014 nadležna tijela u RH su:

- središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove poljoprivrede (za biljne genetske resurse za hranu i poljoprivredu, genetske resurse pasmina udomaćenih životinja, genetske resurse gljiva i

mikroorganizama koji se koriste u prehrambenoj industriji te genetske resurse životinjskih i biljnih patogena) i

- središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite prirode (za genetske resurse divljih vrsta biljaka, životinja, gljiva, algi i mikroorganizama te genetske resurse patogena, osim onih koji su u nadležnosti središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove poljoprivrede).

Izjava o postupanju s dužnom pažnjom može se podnijeti:

- putem internetskog alata [DECLARE](#) NAGOYA. Za pomoć u korištenju internetskog alata DECLARE, na internetskim stanicama Komisije dostupan je [vodič za korisnike](#) i [audio-vizualni priručnik za korisnike](#)

ili, ako to iz objektivnih razloga nije moguće,

- putem pisane prijave nadležnom tijelu na obrascu iz priloga II Provedbene Uredbe Komisije (EU) 2015/1866 u fazi financiranja istraživanja, odnosno
- putem pisane prijave nadležnom tijelu na obrascu iz priloga III Provedbene Uredbe Komisije (EU) 2015/1866 u fazi konačnog razvoja proizvoda koji proizlazi iz korištenja genetskog resursa.

S obzirom da su određeni aspekti Uredbe (EU) br. 511/2014 i Provedbene Uredbe Komisije (EU) 2015/1866 zahtijevali daljnje pojašnjenje, izrađene su Smjernice o području primjene i ključnim obvezama iz Uredbe (EU) br. 511/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o mjerama usklađivanja za korisnike Protokola iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja u Uniji. Smjernice nisu pravno obvezujuće, već im je svrha pružiti informacije o određenim aspektima relevantnog zakonodavstva EU-a građanima, tvrtkama i nacionalnim tijelima u primjeni Uredbe (EU) br. 511/2014 i Provedbene Uredbe Komisije (EU) 2015/1866. Detaljne smjernice nalaze se na poveznici: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2021:013:FULL>.

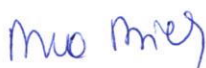
Sva eventualna pitanja vezano uz primjenu Uredbe (EU) br. 511/2014 i Provedbene Uredbe Komisije (EU) 2015/1866 možete uputiti na adresu elektroničke pošte gr-abs@mzozt.hr, a više informacija te poveznice na EU i nacionalno zakonodavstvo možete pronaći na internetskoj stranici Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije.

Srdačan pozdrav,

Sveučilište u Zagrebu Prehrambeno-biotehnološki fakultet

Prof. dr. sc. Ksenija Durgo

Izv. prof. dr. sc. Ana Bielen

Dekanica:

Prof. dr. sc. Verica Dragović-Uzelac